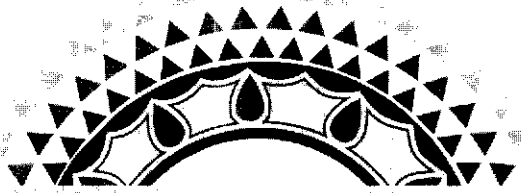

تاریخچه

مسیحیت

در ایران

اندرا نیک هوپان

آناستاسیوس را همراه خود به قسطنطنیه آورد. آناستاسیوس در یکی از موعظه‌های خود مطالبی عنوان کرد که برخلاف عقیده و ایمان مسیحیان بود، او گفت که حضرت مسیح دو شخصیت مجزا دارد یکی بشری و دیگری روحانی، چون مسیحیان به این سخنان اعتراض کردند، نستوریوس از آناستاسیوس حمایت کرد. اسقف اسکندریه به مخالفت برخاست و در سال ۴۳۱ میلادی در شورای دینی مسیحیان که در افسوس تشکیل شد به فتوای شورای مزبور نستوریوس از منصب روحانی خلع و به مصر تبعید شد (اولیری، ۸۵) و تا آخر عمر در تبعید به سر برد.

سریانی‌های مسیحی شرق مدیترانه که به آنها آسوریک گفته می‌شود و ارتباطی با آشور پیش از میلاد ندارند با تصمیم شورای افسوس موافق نبودند به همین جهت از کلیسای روم جدا شدند و فرقه نستوری را پدید آوردند.

چون سخنان نستوریوس کفر و الحاد اعلام شد، نستوریان در امپراتوری روم تحت تعقیب قرار گرفتند و به ایران پناهنده شدند. در سال‌های ۴۵۷ تا ۴۸۴ میلادی «بارصوما» از سران نستوری برای ترویج آیین نستوری بسیار کوشید و کلیسای نستوری را به رنگ ایرانی درآورد. تلاش بارصوما شکافی عمیق میان مسیحیت یونان روم و مسیحیت نستوری پدید آورد.

در سال ۴۸۹ میلادی کوروس اسقف «ادسا»، «زنون» امپراتور روم را متقاعد کرد مدرسه نستوریان را تعطیل کند. مدرسان نستوری به ایران مهاجرت کردند و در نصیبین مدرسه نستوری دیگری دایر کردند که بعدها دانشگاه مرکزی مذهب نستوری شد (اولیری، ۹۱) نظام کلیسای نستوری مردان کلیسا را به ازدواج تشویق می‌کرد به شرط آنکه ازدواج پیش از رسیدن به مناسب دینی باشد. (همان ۹۹)

مبلغان نستوری ایرانی برای گسترش مسیحیت در دیگر کشورها از شرق ایران به هندوستان و چین رفتند. در سال ۱۶۲۵ میلادی کتیبه‌ای سنگی در چین کشف شد که متن آن به زبان سریانی نوشته و درباره رفتن مبلغان مسیحی به چین بود.

این کتیبه حدود سال ۷۸۱ میلادی تهیه و روی آن نوشته بود: مار جزد بوزید (Mar Jaged Bugid) کشیش بلخ که شهری است در طخارستان (ترکستان) این کتیبه را بر پا داشت (میلر ۱۹۳۱، ۳۲). «بر این کتیبه درباره کفاره نجات دهنده ما و وعظ پدران ما به پادشاهان چین نوشته شده است».

اولین مبلغ ایرانی که به چین رفت شخصی به نام اولوین بود. در سال ۷۴۵ میلادی یوبن تسانگ پادشاه چین فرمانی صادر کرد که به موجب آن مسیحیان می‌توانستند کلیسا بسازند و یک کلیسا نیز در پایتخت بنا کنند، این کلیساها را «معابد ایرانی» می‌گفتند. (همان)

شمعون اسقف طوس به مقام اسقف اعظم چین برگزیده شد و مارکوس که یک مسیحی چینی و اسقف اعظم چین بود به مغرب دعوت و به مقام کاتولیکوسی (جائلیقی) کل کلیسا انتخاب شد. (میلر ۳۲۲)

در سال ۱۲۵۳ میلادی هولگو خان مغول به امر برادر خود «منکوقا آن» با لشکریانی که بیشترشان از طوایف مسیحی مغول (کرائیت، نایمان و ایغور) بودند به ایران آمد و پس از سرکوب اسماعیلیان بغداد را تصرف کرد. (اقبال آشتیانی، ۱۳۴۱، ۱۷۱)

سرقومی تی خاتون مادر هولگو همسر «تولوی خان، مسیحی و برادرزاده آوانگ خان، آخرین پادشاه کرائیت‌ها بود و بزرگترین خاتون

بیشتر مذاهب مسیحی از جمله کاتولیک، گریگورین، نستوری، پروتستان و ارتدوکس در ایران کلیسا دارند و مراسم مذهبی خود را در این کلیساها برگزار می‌کنند، به طوری که هر مسیحی که به ایران سفر کند، می‌تواند در کلیسایی که تابع آن است به عبادت بپردازد. در این مقاله به آغاز مسیحیت در ایران و تأسیس هر یک از مذاهب مسیحی به طور مختصر اشاره شده است.

ابتدای سده اول میلادی مسیحیت در ایران رواج یافت. مبلغان مسیحی در شمال غرب و غرب این سرزمین به تبلیغ پرداختند و مبلغان سریانی (اهالی شرق مدیترانه) از طریق میان رودان، سرزمینی که تا پیش از اسلام همیشه جزئی از ایران بود، در غرب ایران تبلیغ می‌کردند. پادشاهان آزادمنش اشکانی با دین و اعتقادات رعایای خود کاری نداشتند. مسیحیان در آغاز مسیحیت در سرزمین روم تحت تعقیب، آزار، شکنجه و اعدام بودند. از این رو به ایران گریختند و در این سرزمین در آسایش کامل به سر بردند، مراسم مذهبی خود را به راحتی اجرا و در نقاط مختلف ایران کلیساهایی بنا کردند و برای اداره کلیساها نواحی اسقفی به وجود آوردند.

سال ۱۰۴ میلادی پقیدا (Pgidba)، در آربل به سمت اسقفی تعیین شد (میلر، ۱۹۸۱، ۲۶۹) آربل به تدریج مرکز مسیحیت در شرق، شمال و جنوب رودخانه دجله شد. در سال ۱۹۶ میلادی مورخی به نام باردسان (Bardaisan) راجع به خواهران مادر گیلان و باکتریا (Bactria) سخن می‌راند (همان).

سال ۲۲۵ میلادی سلسله اشکانیان منقرض شد، ساسانیان به حکومت رسیدند و دین زرتشت را دین رسمی ایران اعلام کردند.

سال ۲۶۰ میلادی شاپور ساسانی بر والرین امپراتور رم چیره شد، والرین و چندین هزار نفر سربازان رومی اسیر شدند. شاپور اسیران رومی را در سه شهر خوزستان اسکان داد. یکی از این شهرها، ایرانشهر بود. او همچنین گروهی از آنان را به ساختن سد شادروان بر رودخانه دجیل زیر شوستر گماشت (اولیری، ۲۳، ۲۵۳۵) چون بخشی از اسیران رومی مسیحی بودند و در اجرای مراسم مذهبی خود آزادی کامل داشتند، راحت‌تر از زمانی بودند که در سرزمین رم به سر می‌بردند. اسیران رومی در ایرانشهر دو کلیسا داشتند، در یکی مراسم دینی به زبان یونانی و در دیگری به زبان سریانی انجام می‌شد (همان ۲۴).

سال ۳۱۲ میلادی کنستانتین امپراتور روم مسیحی شد و در سال ۳۶۸ میلادی در زمان گراتیان (Gratian) امپراتور روم، مسیحیت دین رسمی امپراتوری روم شناخته شد. (اولیری ۷۱). از آن زمان پادشاهان ساسانی نسبت به رعایای مسیحی خود بدگمان شدند. سال ۴۱۰ میلادی شورای اسقفان ایران در مدائن تشکیل شد، در این سال نزدیک به ۴۰ ناحیه اسقفی در ایران وجود داشت و در سال ۴۲۴ میلادی شمار این نواحی به ۶۶ عدد رسید. (میلر، ۲۸۴).

در سال ۴۲۴ میلادی در شورای دادیشوع (Dadisu) سی و شش اسقف در روستای (مارکتای عرب) گرد آمدند. در این شورا دو امر مهم به تصویب رسید، اول آنکه کلیسای ایران به هیچ وجه تحت تسلط کلیسای روم نباشد و دیگر اینکه قدرت کاتولیکوس (جائلیق) ایران زیاد شود. (همان ۲۹۴).

در سال ۴۲۸ میلادی نستوریوس راهب انطاکیه به بطریقی قسطنطنیه برگزیده شد، نستوریوس راهبی از مردم انطاکیه به نام

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مغول محسوب می‌شد. (همان ۱۵۵)

دوقوز خاتون همسر هولاکو پسر زاده اوئنگ خان بود. اردوی دوقوز خاتون هر جا بود بر در آن ناقوس می‌زدند، این خاتون یکی از جانلیقان ارمنی که وارثان نام داشت را به مسیری خود انتخاب کرده بود. (همان ۱۹۸)

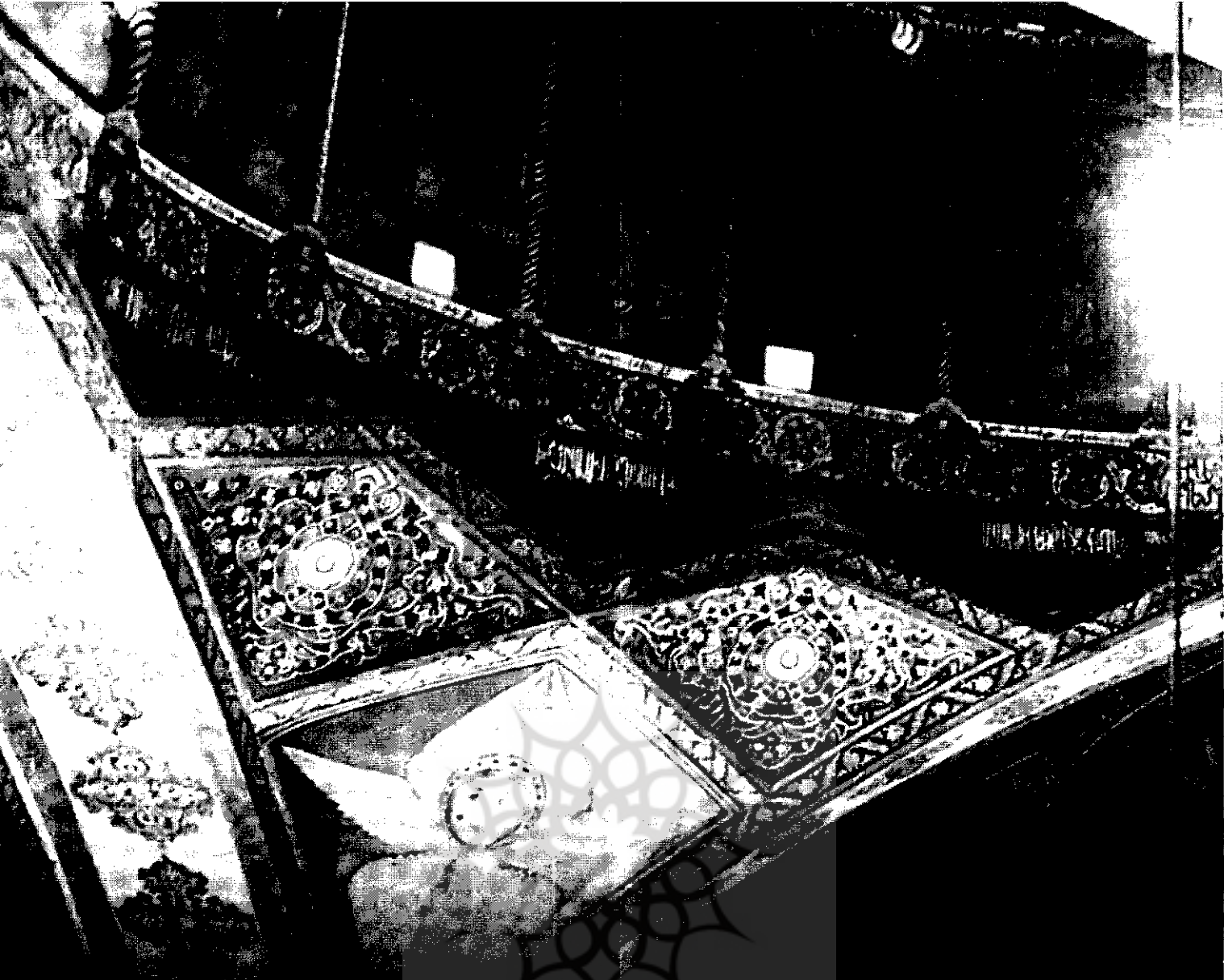
پاپ‌های روم پس از آگاهی از مسیحی بودن برخی از طوایف مغول، مبلغانی نزد قآن‌ها به ایران فرستادند.

کاتولیک‌ها در ایران

در نیمه اول سده سیزدهم میلادی پاپ رهبر کاتولیک‌ها کشیسی به نام بارتمی در بونونی از فرقه دومینیکن را به حوالی نخجوان فرستاد و تعدادی از ارمنیان جنوب نخجوان را پیرو مذهب کاتولیک دومینیکن کرد. (فیگوترا ۱۳۶۳، ۳۲۵) در سده چهاردهم میلادی دو مرکز کاتولیک در ایران به وجود آمده بود که یکی کلیسای دزور، دزور یا «کلیسای مریم

مقدس» نزدیک ماکو متعلق به ارمنیان کاتولیک پیرو فرقه دومینیکن و دیگری اسقف نشینی در شهر سلطانیه بود. (الیشان، ۱۸۹۳، ۳۸۴). کلیساویدیر دزور یا مریم مقدس در اوایل دهه دوم سده چهاردهم میلادی در ۱۲ کیلومتری شهر ماکو ساخته شد. کلاویخو سفیر پادشاه کاستیل «اسپانیا» در سال ۱۴۰۳ میلادی که به دربار تیمور لنگ می‌رفت درباره ماکو چنین نوشته است: «یکشنبه اول ژوئن هنگام غروب جلو دزی که ماکو نام دارد رسیدیم. این محل از آن کسی است که از کاتولیک‌هاست اما نام او نورالدین است و همه آنان که در این دژ نکهتانی و پاسداری می‌کنند کاتولیک‌اند، اینان اصلاً از نژاد ارمنی هستند و به زبان ارمنی سخن می‌گویند و نیز ترکی می‌دانند...» (کلاویخو، ۱۳۲۷، ۱۵۲)

در سده هفدهم میلادی دو کلیسای کاتولیک از فرقه‌های دومینیکن و ژزونیت در شهر اسفهان و جلقا بنا شد. سبب تأسیس این کلیساها،

ژرفشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

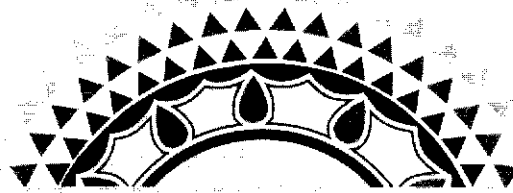
فرستادگان پاپ را به مهربانی پذیرفت و اجازه داد در اصفهان کلیسا و صومعه کوچکی بسازند. پیرزان ناده سال‌های متمادی در ایران اقامت داشت و از نزدیکان و مترجمان شاه عباس و بسیار مورد توجه او بود. (هوشنگ مهدوی، ۱۳۵۵، ۷۲).

کاتولیک‌های ژزوئیت در سال ۱۶۴۳ میلادی به اصفهان آمدند و در سال ۱۶۵۲ میلادی در جلفای اصفهان کلیسایی ساختند. (بوزوکجیان، ۱۳۷۷، ۲۰) کاتولیک‌های دومینیکن نیز در سال ۱۶۸۱ میلادی در محله سنک‌تراشان جلفای اصفهان کلیسایی بنا کردند. (همان، ۱) کاتولیک‌های کاپوسن در شهر اصفهان در شرف میدان شاه و مجاور قلعه تبرک، کلیسا و صومعه‌ای بنا نهادند. (وان در کروس، ۱۳۸۰، ۴۷).

اکنون کاتولیک‌ها یک کلیسا در تبریز، یک کلیسا در هایگاشن (بین نور و علمده) و ده کلیسا در تهران دارند.

توجه شاه عباس صفوی به دولت‌های بزرگ اروپا برای مقابله با تجاوزهای دولت عثمانی و جلب حمایت آن کشورها بود. سپس در سال‌های بعد فرقه‌های فرانچسکن، آگوسنین و کاپوسن نیز کلیساهایی بنا کردند.

فیلیپ سوم پادشاه اسپانیا یا آگاهی از حسن سلوک شاه عباس با مسیحیان، اوایل سده هفدهم میلادی، «نتونیو دوگوو» (Degovea Antonio) را همراه با دو کشتی کاتولیک از فرقه سن‌گوستین به ایران فرستاد. شاه عباس به «دوگوو» اجازه داد در اصفهان کلیسایی کوچکی بنا کند (فیگوترا، ۱۳۶۳، ۲۱۹). پس از چندی پاپ کلمنت هشتم (Clement VIII) برای تبلیغ مذهب کاتولیک در ایران یکی از کشتیانشان فرقه کرملی به نام پیرژان تاده Pere Juan Tade را همراه با گروهی کشتی از راه آلمان، لهستان و روسیه به ایران فرستاد و هدایایی نیز به وسیله آنان تقدیم شاه عباس کرد. شاه صفوی

با کوشش گریگور روشنگر و حمایت تیرداد پادشاه اشکانی تبار ارمنستان، در سال ۳۰۱ میلادی مسیحیت دین رسمی ارمنستان اعلام شد و ارمنیان به دین مسیح گرویدند.

تا سده‌های چهارم و پنجم میلادی، روحانیان ارمنی، در مجمع‌های مسیحیان جهان شرکت و از مصوبات آنها پیروی می‌کردند. در سال‌های ۳۲۵، ۳۸۱ و ۴۳۱ میلادی مجامع بزرگ مسیحیان جهان تشکیل شد (هویان، ۱۳۴۶، ۱۹۸). آخرین مجمعی که روحانیان ارمنی در آن شرکت کردند مجمع سال ۴۳۱ میلادی بود که در شهر افسوس یا ایقیس در آسیای صغیر برگزار شد. (همان ۱۹۹)

ارمنیان «اجمید زین» نزدیک ایروان را که گریگور روشنگر نخستین کلیسای ارمنیان را در آن ساخت و حوزه علمیه روحانیان ارمنی بود، به عنوان مرکز تقلید برگزیدند و از آن پس از جانشینان «کانولیگوس» مقیم اجمید زین پیروی کردند.

چون با کوشش گریگور روشنگر، مسیحیت دین رسمی ارمنستان شده است از این رو مذهب ارمنیان را گریگوری یا گریگورین می‌نامند. در بسیاری از شهرها و روستاهای آذربایجان، از دیرباز ارمنیان سکونت داشتند، شمار فراوان کلیساهای ارمنیان در نقاط مختلف آذربایجان مانند کلیسای تاتووس مقدس در ماکو (سده ششم میلادی) کلیسای استپانوس در جلفای ارس (سده نهم میلادی) کلیسای سرکیس در خوی (سده دوازدهم میلادی) و کلیسای هرپییمه در مرژومبار، نزدیک تبریز (سده دوازدهم میلادی) نشانه‌هایی از حضور ارمنیان در این منطقه است.

حداقل ۵۰ سال پیش از آنکه شاه عباس صفوی، ارمنیان را به داخل فلات ایران کوچ دهد بازرگانان ارمنی در شیراز، بارانداز، خانه و کلیسا داشتند و از طریق مرکز ایران، شیراز و بندر گمبرون (بندرعباس) با هندوستان دادوستد می‌کردند. (عجمیان، ۱۹۵۸، ۳۰)

شاه عباس در سال ۱۶۰۳ میلادی به قفقاز رفت و سرزمین‌هایی از ایران که عثمانی‌ها متصرف شده بودند را آزاد کرد و ارمنیان منطقه وسیعی از ارمنستان را به داخل فلات ایران کوچ داد. این ارمنیان در اصفهان، روستاهای فریدن، چهارمحال و بختیاری سلطان‌آباد (اراک) و خرقان، سکونت گزیدند و پس از آنکه عده‌ای از آنها در جلفای اصفهان ساکن شدند به ساختن کلیسا و خلیفه‌گری پرداختند.

ارمنیان ایران در سال ۱۹۰۱ میلادی ۱۸۷ کلیسا، ۱۶۳ کشیش و ۷ دیر داشتند. (پاشایان ۱۳۴۸، ۶۹)

ارمنیان در ایران سه خلیفه‌گری دارند، این خلیفه‌گری‌ها به امور مذهبی ارمنیان حوزه خود رسیدگی می‌کنند و عبارتند از خلیفه‌گری آذربایجان (استان‌های آذربایجان شرقی، غربی و اردبیل)، خلیفه‌گری تهران (استان‌های تهران، قزوین، مرکزی، خراسان، گیلان، گلستان، کرمانشاه و همدان) و خلیفه‌گری جلفای اصفهان (شامل استان‌های اصفهان، فارس و خوزستان).

ارمنیان در شهرها و روستاهای مختلف ایران حدود ۷۰ کلیسا دارند که زیر نظر این سه خلیفه‌گری اداره می‌شوند.

مذهب ارتدوکس (Orthodox)

پیشوای مسیحیان قسطنطنیه در سده پنجم میلادی سلطه پاپ را نپذیرفت و از کلیسای کاتولیک جدا شد. در سده نهم میلادی «فوتیوس» از پیشوایان مسیحیان قسطنطنیه علیه پاپ قیام کرد. سال ۱۰۵۴ میلادی پاپ لئوی نهم اسقف قسطنطنیه را محکوم کرد و از همان زمان

نستوری‌ها بیشتر در غرب ایران، ارومیه، روستاهای اطراف آن، کرمانشاه و سال‌ها بعد در تهران می‌زیستند. سال ۱۸۴۰ میلادی کاتولیک‌های یسوعی، «ژزویت»ها در میان نستوریان به تبلیغ پرداختند، گروهی از نستوریان، پیرو مذهب کاتولیک شدند و آنها را کلدانی نامیدند.

جکسن می‌نویسد: «سامی‌ها که امروز در آذربایجان به نام نستوری و کلدانی معروفند از یک اصل و نژادند، آنان پیش از این جملگی پیرو آیین نستوری بوده و نستوری نام داشتند. لیکن شمار زیادی از ایشان به مذهب کاتولیک درآمدند.» (جکسن، ۱۳۵۲، ۲۰۱)

مذهب پروتستان

مارتین لوتر (Martin Luther) (۱۵۱۷-۱۵۴۵) در شهر ویتنبرگ (Wittenberg) آلمان با بیانی روشن و مؤثر از اساس حکمت الهی کلیسای کاتولیک سخت انتقاد کرد و سال ۱۵۱۷ میلادی در مورد ارزش بخشش‌هایی که پاپ در آن زمان در مقابل اخذ وجه صادر می‌کرد و کسانی را که مرتکب گناه شده بودند می‌بخشید، ۹۵ یادداشت تهیه و بر لوحه‌ای بر در کلیسای ویتنبرگ نصب کرد. لوتر در سال ۱۵۱۹ میلادی رسماً به مخالفت با مذهب کاتولیک برخاست و در سال ۱۵۲۰ پاپ او را تکفیر کرد. لوتر کتاب مقدس را به زبان آلمانی ترجمه کرد تا در دسترس همه مردم قرار گیرد. (صدیق، ۱۳۳۶، ۱۱۱).

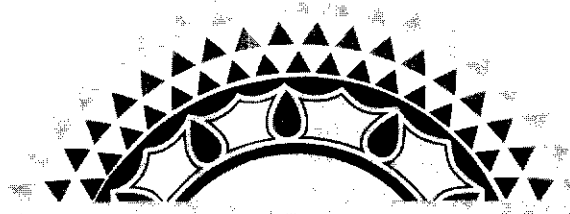
لوتر بنیانگذار مذهب پروتستان است. پس از آن جین کالون (Jean Calvin) اصول و عقایدی برای پرتستان تدوین کرد. (همان، ۱۹۴). مذهب پروتستان در کشورهای غرب اروپا و سپس کشورهای مختلف قاره آمریکا گسترش یافت.

سال ۱۸۴۵ مبلغان آمریکایی پروتستان به ایران آمدند و در منطقه ارومیه و مناطقی که نستوریان می‌زیستند به تبلیغ پرداختند. (الدر ۱۳۴۹، ۱۰۸) آنان ابتدا در کلیسای نستوریان تبلیغ می‌کردند اما روحانیان نستوری با ایشان به مخالفت برخاستند و پروتستان‌ها ناگزیر کلیسایی در ارومیه بنا کردند. نستوری‌هایی که پیرو مذهب پروتستان شدند آشوری نامیده شدند (که این نستوریان به هیچ وجه با آشور که در سال ۶۱۲ پ. م مضمحل شد ارتباطی ندارند) پروتستان‌ها سال ۱۸۷۰ به تهران آمدند و نخستین کلیسای خود را در سال ۱۸۷۲ به نام کلیسای انجیلی در خیابان رافائل (سی‌تیر کنونی) ساختند و در تهران، جلفای اصفهان، همدان و سایر شهرهایی که ارمنیان سکونت داشتند به تبلیغ پرداختند و شماری از ارمنیان همدان پیرو این آیین شدند.

سال ۱۸۹۴ اسقف استوارت (Stuart) از زلاندنو به ایران آمد، مجتمع مبلغان انگلیکان را از جلفا به اصفهان منتقل و بیمارستانی دایر کرد و در سال ۱۹۰۹ میلادی کلیسای حضرت توما را «در ساختمان بیمارستان بنا نهاد» (الدر ۱۳۴۹، ۱۱۰).

مذهب ارمنیان (گریگوری یا گریگورین)

ابتدای سده اول میلادی، آبکار پادشاه ارمنستان از حضرت مسیح دعوت کرد به ارمنستان سفر کند. پس از عروج حضرت مسیح، تاتووس یکی از حواریون آن حضرت به شهر یدسیا نزد آبکار آمد و به تبلیغ پرداخت. او آبکار و مردم شهر را تعمیم داد. پس از مرگ آبکار، خواهرزاده‌اش سانا تروک پادشاه ارمنستان شد. او پس از چندی با مسیحیت به مخالفت برخاست و به تاتووس دستور داد از تبلیغ دست بردارد چون تاتووس از دستور سانا تروک سر باز زد او را کشتند و سال‌ها بعد بر مزار تاتووس کلیسایی ساخته شد.

- ۳- الدر، جان، تاریخ کلیسای مسیح از سال ۱۶۰۰ تا ۱۹۷۰ ترجمه و، سیموتیان، ۱۳۴۹
- ۴- اولبری، دلیسی، انتقال علوم یونانی به عالم اسلام، ترجمه محمود آرام، چاپ دوم، تهران، ۲۵۳۵
- ۵- پاشایان، کاراپط، ارامنه در ایران، ترجمه دکتر قوگاسیان، مجله ارمنان، شماره ۵ و ۶، تهران، ۱۳۴۸
- ۶- جکسن، ویلیامز، سفرنامه جکسن (ایران در گذشته و حال) مترجمان منوچهر امیری و فریدون بدری، تهران، ۱۳۵۲
- ۷- دایره المعارف فارسی، مؤسسه فرانکلین تهران، ۱۳۴۵
- ۸- صدیق، دکتر عیسی، تاریخ فرهنگ اروپا، تهران، ۱۳۳۶
- ۹- عجمیان، هایگ، یادنامه مروپ تاغیادیان، تهران، ۱۹۵۸
- ۱۰- فیگوترا، دن گارسیا دسیلوا، سفرنامه سفیر اسپانیا در دربار شاه عباس اول، تهران، ۱۳۶۳
- ۱۱- کلاویخو، سفرنامه کلاویخو، ترجمه مسعود رجب‌نیا، تهران، ۱۳۳۷
- ۱۲- مشکور، محمدجواد، نظری به تاریخ آذربایجان و آثار باستانی و جمعیت‌شناسی آن، تهران، ۱۳۴۹
- ۱۳- میلر، و، م. تاریخ کلیسای قدیم در امپراتوری روم و ایران، ترجمه علی نخستین، تهران چاپ دوم، ۱۹۸۱
- ۱۴- وان در کرویس، دیرک، شاردن در ایران، تحلیلی از اوضاع ایران در قرن هفدهم میلادی ترجمه دکتر حمزه اخوان تقوی، تهران، ۱۳۸۰
- ۱۵- هوشنگ مهدوی، عبدالرضا، تاریخ روابط خارجی ایران، چاپ دوم، تهران، ۱۳۵۵
- ۱۶- هویان، آندرانیک، قره کلیسا، مجله بررسی‌های تاریخی، سال دوم، شماره ۵، ۱۳۴۶
- ۱۷- یوزوکیچیان، ورنانس، وصف بناهای مشهور اصفهان، چاپ ۱۸۵۴ در استانبول، ترجمه لنون میناسیان، اصفهان، ۱۳۷۷.

کناره‌گیری مذهب ارتدوکس از کاتولیک‌ها آغاز شد.

مذهب مردم کشورهای روسیه، یونان، بلغارستان، صربستان، رومانی، اوکراین، روسیه سفید و گرجستان ارتدوکس و طی ۲۰۰ سال اخیر کلیساهای آن در چین، کره، ژاپن، آلاسکا و بین قبایل سیبری و آسیای مرکزی رو به گسترش است. (دایره‌المعارف فارسی، ۱۳۴۵، ۸۶).

ارتدوکس‌ها در ایران

سال ۱۹۰۰ میلادی از سوی کلیسای ارتدوکس روس، گروهی از مبلغان ارتدوکس به ارومیه آمدند و به تبلیغ پرداختند. گروهی از نستوری‌های ارومیه به آنان پیوستند ولی به موجب پیمانی که در ۲۸ فوریه سال ۱۹۲۱ میلادی منعقد شد به تبلیغات ارتدوکس‌ها در ایران پایان داده شد. (مشکور ۱۳۴۹، ۴۲).

ارتدوکس‌های روس دو کلیسا در تهران و کلیساهایی نیز در شهرهای رشت و غازیان دارند. کشیشی در تهران ساکن است که روزهای یکشنبه و اعیاد برای روس‌های مقیم تهران و اعضای سفارت روسیه مراسم مذهبی برپا می‌دارد. ارتدوکس‌های یونانی نیز در تهران کلیسایی دارند که زیر نظر کنسولگری یونان در تهران اداره می‌شود و به مناسبت‌هایی کشیشی از یونان به ایران می‌آید و مراسم مذهبی را برگزار می‌کند.

منابع:

- ۱- آلیشان، قروند Sisagan Deghagrotiun Sonyats Ashrharid...
 و نیز، جزیره سن لازار، ۱۸۹۸
 ۲- اقبال آشتیانی، عباس، تاریخ مغول، جلد اول، چاپ دوم تهران، ۱۳۴۱

علاقه‌مندان استفاده از سایت اینترنتی مجله اخبار ادیان می‌توانند به آدرس <http://j.iid.org.ir> مراجعه کنند.

اخبار ادیان

موسسه گفت‌وگوی ادیان موسسه‌ای غیر انتفاعی است که در جهت نزدیکی و همسخنی ادیان تلاش می‌کند. از خوانندگان و علاقه‌مندان درخواست می‌شود با اشتراک این نشریه گامی در جهت تحقق رسالت تقریب میان ادیان بردارند. در صورت تمایل می‌توانید بهای اشتراک مجله را به ازای هر شماره درخواستی ۵۰۰۰ ریال (در داخل کشور) به حساب جاری ۹۸۰۶۱۸۵۱ بانک تجارت شعبه آفریقا کد ۳۰ به نام موسسه گفت‌وگوی ادیان واریز کنید و فیش آن را همراه با فرم اشتراک و نشانی دقیق خود برای ما بفرستید تا مجله برای شما ارسال شود.
 هزینه ارسال نشریه به عهده اخبار ادیان است.

نام و نام خانوادگی:
 سن:
 تحصیلات:
 شغل:
 مدت اشتراک:
 تلفن:
 استان:
 آدرس دقیق پستی:

شهرستان:

کد پستی: